

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM**

NGUYỄN THỊ MINH NGUYỆT

**TỔ CHỨC DẠY HỌC CHỦ ĐỀ “SINH TRƯỞNG
VÀ PHÁT TRIỂN Ở ĐỘNG VẬT” CHO HỌC SINH
Ở TRƯỜNG THPT NGÂN SƠN, TỈNH BẮC KẠN**

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC GIÁO DỤC

THÁI NGUYÊN - 2019

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM**

NGUYỄN THỊ MINH NGUYỆT

**TỔ CHỨC DẠY HỌC CHỦ ĐỀ “SINH TRƯỞNG
VÀ PHÁT TRIỂN Ở ĐỘNG VẬT” CHO HỌC SINH
Ở TRƯỜNG THPT NGÂN SƠN, TỈNH BẮC KẠN**

**Ngành: LL & PP dạy học bộ môn Sinh học
Mã số: 8140111**

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC GIÁO DỤC

Người hướng dẫn khoa học: PGS.TS NGUYỄN PHÚC CHỈNH

THÁI NGUYÊN - 2019

LỜI CAM ĐOAN

Luận văn *Tổ chức dạy học chủ đề “Sinh trưởng và phát triển ở động vật” cho học sinh ở trường THPT Ngân Sơn, tỉnh Bắc Kạn* được thực hiện từ tháng 5 năm 2018 đến tháng 8 năm 2019.

Tôi xin cam đoan:

Luận văn sử dụng các thông tin từ nhiều nguồn khác nhau, các thông tin đó đã được chọn lọc, phân tích, tổng hợp, xử lý và đưa vào luận văn đúng quy định.

Luận văn là công trình nghiên cứu của riêng tôi, các số liệu và kết quả nghiên cứu trong luận văn này là hoàn toàn trung thực và chưa được công bố, sử dụng trong bất kì công trình nghiên cứu của tác giả nào khác./.

Thái Nguyên, ngày 15 tháng 11 năm 2019

Tác giả

Nguyễn Thị Minh Nguyệt

LỜI CẢM ƠN

Trước tiên tôi xin gửi lời cảm ơn chân thành nhất đến Ban Giám hiệu, Ban Chủ nhiệm khoa cùng tất cả các thầy cô khoa Sinh học, Trường Đại học sư phạm Thái Nguyên đã tạo điều kiện giúp đỡ tôi hoàn thành khóa học.

Tôi xin gửi lời cảm ơn sâu sắc tới **PGS.TS. Nguyễn Phúc Chính** đã trực tiếp hướng dẫn nhiệt tình, cẩn thận, đưa ra những định hướng quý báu để tôi hoàn thành luận văn.

Tôi xin gửi lời cảm ơn tới Ban giám hiệu, các thầy cô giáo bộ môn, giáo viên môn Sinh học cùng các em học sinh trường THPT Ngân Sơn, huyện Ngân Sơn, tỉnh Bắc Kạn đã tạo điều kiện cho tôi trong quá trình thực nghiệm đề tài.

Cuối cùng tôi xin gửi lời cảm ơn tới gia đình, bạn bè, đồng nghiệp luôn động viên và hỗ trợ trên mọi phương diện trong suốt quá trình học tập và thực hiện đề tài.

Dù đã có nhiều cố gắng, song do điều kiện thời gian còn hạn chế nên luận văn không tránh khỏi những thiếu sót. Kính mong sự chỉ dẫn, đóng góp ý kiến của các nhà khoa học, các thầy cô giáo, bạn bè, đồng nghiệp để luận văn được hoàn thiện.

Tôi xin trân trọng cảm ơn./.

Thái Nguyên, tháng 11 năm 2019

Tác giả

Nguyễn Thị Minh Nguyệt

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN	ii
MỤC LỤC	iii
DANH MỤC TỪ VIẾT TẮT	iv
DANH MỤC CÁC BẢNG, HÌNH	v
MỞ ĐẦU	1
1. Lý do chọn đề tài	1
2. Mục tiêu nghiên cứu	3
3. Đối tượng và khách thể nghiên cứu	3
4. Giả thuyết khoa học	3
5. Nội dung nghiên cứu	4
6. Phương pháp nghiên cứu	4
7. Những đóng góp mới của đề tài luận văn	4
8. Giới hạn và phạm vi nghiên cứu	5
Chương 1. CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN	6
1.1. Tổng quan về dạy học theo chủ đề	6
1.1.1. Trên thế giới	6
1.1.2. Ở Việt Nam	6
1.2. Cơ sở lí luận	7
1.2.1. Khái niệm dạy học theo chủ đề	7
1.2.2. Dạy học theo chủ đề và dạy học truyền thống	8
1.2.3. Mục tiêu của dạy học theo chủ đề	10
1.2.4. Vai trò của GV trong dạy học theo chủ đề	11
1.2.5. Vai trò của HS trong dạy học theo chủ đề	11
1.2.6. Đặc điểm dạy học theo chủ đề	12
1.2.7. Các loại chủ đề dạy học	13
1.2.8. Phương pháp và hình thức tổ chức dạy học theo chủ đề	14
1.2.9. Phương tiện dạy học	15
1.2.10. Các bước chuẩn bị dạy học theo chủ đề	17

1.2.11. Tiến trình dạy học cụ thể cho chủ đề học tập	19
1.2.12. Kiểm tra đánh giá.....	21
1.2.13. Điều kiện tổ chức dạy học theo chủ đề.....	22
1.2.14. Ý nghĩa của dạy học theo chủ đề.....	23
1.2.15. Dạy học theo chủ đề và vấn đề phát triển năng lực giải quyết vấn đề thực tiền cho học sinh	23
1.3. Cơ sở thực tiễn.....	24
Kết luận chương 1.....	31
Chương 2. TỔ CHỨC DẠY HỌC CHỦ ĐỀ “SINH TRƯỞNG VÀ PHÁT TRIỂN Ở ĐỘNG VẬT” CHO HỌC SINH Ở TRƯỜNG TRUNG HỌC PHỔ THÔNG NGÂN SƠN, TỈNH BẮC KẠN.....	32
2.1. Cơ sở khoa học của dạy học theo chủ đề phần Sinh trưởng và phát triển ở động vật bậc THPT.....	32
2.1.1. Mục tiêu, chương trình, nội dung phần Sinh trưởng và phát triển ở động vật - THPT	32
2.1.2. Dạy học Sinh học theo chủ đề là tất yếu và cần thiết.....	36
2.1.3. Vận dụng ý tưởng thiết kế bộ câu hỏi định hướng vào dạy học theo chủ đề.....	38
2.2. Quy trình thiết kế các chủ đề dạy học “sinh trưởng và phát triển ở động vật”	40
2.2.1. Cấu trúc, nội dung từng bài trong phần “Sinh trưởng và phát triển ở động vật” .	40
2.2.2. Các mạch nội dung Chủ đề: “Sinh trưởng và phát triển ở động vật”.....	41
2.3. Tổ chức dạy học cụ thể.....	42
2.3.1. Nguyên tắc xây dựng chủ đề	42
2.3.2. Các bước cần thực hiện khi thiết kế dạy học chủ đề “Sinh trưởng và phát triển”.....	44
2.3.3. Sử dụng phương pháp dạy học chủ đề “Sinh trưởng và phát triển ở động vật”	45
2.3.4. Tiêu chuẩn đánh giá kết quả học tập	47
2.4. Xây dựng một số giáo án dạy học theo chủ đề phần “Sinh trưởng và phát triển ở động vật” - THPT.....	48
2.4.1. Các hình thức thiết kế chủ đề dạy học phần “Sinh trưởng và phát triển ở động vật”.....	48
2.4.2. Tổ chức dạy học chủ đề “Sinh trưởng và phát triển ở động vật”	49
Kết luận chương 2.....	68

Chương 3. THỰC NGHIỆM SƯ PHẠM	69
3.1. Mục đích thực nghiệm sư phạm	69
3.2. Nhiệm vụ thực nghiệm sư phạm.....	69
3.3. Nội dung thực nghiệm sư phạm.....	69
3.4. Tiến hành thực nghiệm sư phạm	69
3.5. Phương pháp thực nghiệm sư phạm	72
3.6. Kết quả thực nghiệm sư phạm.....	75
3.6.1. Kết quả định lượng	75
3.6.2. Kết quả định tính	81
3.6.3. Kết luận về kết quả thực nghiệm.....	81
Kết luận chương 3.....	83
KẾT LUẬN VÀ KHUYẾN NGHỊ	84
1. Kết luận.....	84
2. Khuyến nghị.....	84
TÀI LIỆU THAM KHẢO	86
PHỤ LỤC	

DANH MỤC TỪ VIẾT TẮT

TT	Chữ viết tắt	Chữ viết đầy đủ
1	CHBH	Câu hỏi bài học
2	CHKQ	Câu hỏi khái quát
3	CHND	Câu hỏi nội dung
4	DHTCĐ	Dạy học theo chủ đề
5	GV	Giáo viên
6	HS	Học sinh
7	NXB	Nhà xuất bản
8	PPDH	Phương pháp dạy học
9	PHT	Phiếu học tập
10	TN	Thực nghiệm
11	ĐC	Đối chứng
12	THCS	Trung học cơ sở
13	THPT	Trung học phổ thông

DANH MỤC CÁC BẢNG, HÌNH

Bảng:

Bảng 1.1.	So sánh điểm khác biệt giữa dạy học truyền thống và dạy học theo chủ đề.....	9
Bảng 1.2.	Thực trạng các phương pháp dạy học phần “Sinh trưởng và phát triển ở động vật”	25
Bảng 1.3.	Ý kiến của GV về thực trạng tổ chức dạy học chủ đề “Sinh trưởng và phát triển ở động vật” - THPT	26
Bảng 1.4.	Ý kiến của GV THPT về vai trò, ý nghĩa tổ chức dạy học chủ đề “Sinh trưởng và phát triển ở động vật”- THPT	27
Bảng 1.5.	Ý kiến của GV về những khó khăn khi Tổ chức dạy học chủ đề “Sinh trưởng và phát triển ở động vật” - THPT	28
Bảng 2.1.	Các nội dung, chương trình Phần Sinh học sinh trưởng và phát triển của động vật	40
Bảng 3.1.	Tiêu chí đánh giá cho các mức điểm của bài kiểm tra.....	73
Bảng 3.2.	Đặc điểm của các lớp diễn ra thực nghiệm.....	75
Bảng 3.3.	Kết quả điều tra phiếu hỏi học sinh lớp đối chứng	76
Bảng 3.4.	Kết quả điều tra phiếu hỏi học sinh lớp thực nghiệm	77
Bảng 3.5.	Bảng phân bố tần số kết quả điểm lớp TN và ĐC	79
Bảng 3.6.	Bảng phân bố tần suất tích lũy điểm số bài kiểm tra	79
Bảng 3.7.	Bảng phân loại kết quả học tập của học sinh.....	80

Hình:

Hình 3.1.	Đồ thị biểu diễn phân bố tần số tích lũy kết quả bài kiểm tra.....	79
Hình 3.2.	Đồ thị phân loại kết quả học tập của học sinh	80

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

1.1. Xuất phát từ nhiệm vụ đổi mới PPDH

Ngày nay, cùng với sự phát triển vượt bậc của khoa học công nghệ, khối lượng tri thức của nhân loại tăng lên nhanh chóng chỉ trong một thời gian ngắn khiến cho các phương pháp dạy học truyền thống trở nên không còn hiệu quả và không đáp ứng được các nhu cầu của xã hội. Chính điều đó đã đặt ra cho nền giáo dục nước nhà yêu cầu cấp thiết phải có sự thay đổi sâu sắc và toàn diện, trong đó nâng cao chất lượng đào tạo là mục tiêu hàng đầu.

Trong rất nhiều các giải pháp nhằm nâng cao chất lượng đào tạo thì giải pháp đổi mới phương pháp dạy học được xem là khâu vô cùng quan trọng hiện nay ở tất cả các cơ sở giáo dục. Luật Giáo dục 2005 khẳng định phương pháp giáo dục phổ thông phải phát huy tính tích cực, tự giác, chủ động, sáng tạo của học sinh, phù hợp với đặc điểm của từng lớp học, môn học, bồi dưỡng phương pháp tự học, rèn luyện kỹ năng vận dụng kiến thức vào thực tiễn, tác động đến tình cảm, đem lại niềm vui, hứng thú học tập cho học sinh. Thông báo kết luận số 242-TB/TW ngày 15/4/2009 của Bộ Chính trị về tiếp tục thực hiện Nghị quyết Trung ương 2 (khóa VIII), phương hướng phát triển giáo dục và đào tạo đến năm 2020 cũng nêu rõ tiếp tục đổi mới phương pháp dạy và học, khắc phục cơ bản lối truyền thụ một chiều. Phát huy phương pháp dạy học tích cực, sáng tạo, hợp tác; giảm thời gian giảng lý thuyết tăng thời gian tự học, tự tìm hiểu cho học sinh, sinh viên; gắn bó chặt chẽ giữa học lý thuyết và thực hành, đào tạo gắn với nghiên cứu khoa học, sản xuất và đời sống. Như vậy, việc chuyển từ hình thức GV giữ vai trò trung tâm trong giờ học và có nhiệm vụ truyền đạt thông tin cho HS sang hình thức HS giữ vai trò trung tâm, thì GV tổ chức hoạt động nhận thức cho HS qua đó phát huy tính tích cực, độc lập và sáng tạo của HS. GV dạy HS cách học thông qua quá trình dạy, rèn luyện kỹ năng học tập cho HS nhằm phát huy tính tích cực nhận thức, rèn luyện phương pháp tự học, độc lập sáng tạo cho HS.

Những định hướng trên đây đặt ra cho ngành giáo dục nói chung, giáo dục phổ thông nói riêng nhiệm vụ quan trọng về việc nghiên cứu đổi mới phương pháp dạy học nhằm nâng cao hơn nữa chất lượng dạy học.